

บทควา

สรุปผลการประชุมและข้อเสนอแนะของการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การกำหนดแนวทาง
การวิจัยและกลวิธีหลักในการควบคุมไวรัสตับอักเสบ บี วันที่ 28 - 30 ตุลาคม 2528 ,
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา คณบดี คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ไวรัสตับอักเสบ บี นับเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศปัญหาหนึ่ง คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข จึงได้จัดให้มีการประชุมขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ทราบถึง สถานการณ์และปัญหาของไวรัสตับอักเสบ บี ทบทวนเทคโนโลยีที่มีอยู่ และความรู้ใหม่จากผล การวิจัยที่เกิดขึ้น ช่วยกำหนดแนวทางในการวิจัยและกลวิธีหลักในการป้องกันไวรัสตับอักเสบ บี นอกจากนี้แล้ว การประชุมเชิงปฏิบัติการยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือประสานงานที่ดีต่อไป

ผู้เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ประกอบด้วยนักบริหาร นักวิชาการ และผู้สนใจ จาก กรมควบคุมโรคติดต่อ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กองระบาดวิทยา สถาบันมะเร็งแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ การแพทย์ทหาร ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภาภาษาชดไทย และกองควบคุมโรคติดต่อ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนทั้งสิ้น 60 ท่าน

การประชุมดำเนินการในรูปการประชุมรวม มีการบรรยายในเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความรู้ และข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวกับไวรัสตับอักเสบ บี ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเน้นข้อมูลในด้านวิทยาการระบาด วิธีการตรวจไวรัสตับอักเสบ บี ทางห้องปฏิบัติการ วัคซีนป้องกันไวรัสตับอักเสบ บี เทคโนโลยีและกลวิธีในการป้องกันและควบคุมไวรัสตับอักเสบ บี มีการอภิปรายและประชุมกลุ่มย่อย เพื่อกำหนดแนวทางในการวิจัย และกำหนดกลวิธีหลักในการ ควบคุมไวรัสตับอักเสบ บี

การประชุมที่ผ่านมามีข้อสรุปและข้อเสนอแนะที่จะจำแนกได้ดังนี้

1. โรคไวรัสตับอักเสบ บี เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญปัญหาหนึ่งของประเทศไทย อัตราความชุกในประชาชนทั่วไปประมาณร้อยละ 8 - 10 คนที่เป็นพาหะของโรคไวรัสตับอักเสบ บี ประมาณ 5 ล้านคน โรคนี้เมื่อเป็นแล้วก่อให้เกิดอันตรายที่สำคัญตามมาได้แก่ ตับอักเสบเรื้อรัง โรคตับแข็ง และโรคมะเร็งของตับ พวกที่เป็นพาหะของไวรัสตับอักเสบ บี มีโอกาสเป็นโรคมะเร็ง

ของคืบมากกว่าพวกที่ไม่ได้เป็นพาหะของไวรัสตับอักเสบบี ถึง 223 เท่า ไวรัสตับอักเสบบี นับเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดมะเร็งในคนที่สำคัญอันดับสองรองจากปัจจัยการสูบบุหรี่

2. โรคไวรัสตับอักเสบบี เป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ เทคโนโลยีที่ใช้ในการป้องกันและควบคุมโรคไวรัสตับอักเสบบี ที่สำคัญได้แก่

2.1 วัคซีน (Vaccine)

2.2 Health Education and Precaution

เทคโนโลยีที่จะช่วยในการสนับสนุน ได้แก่ Surveillance การเฝ้าระวังโรค ช่วยควบคุมและกำกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไวรัสตับอักเสบบี และ Screening Tests ช่วยในการตรวจค้นพาหะของโรค

3. วัคซีนป้องกันโรคตับอักเสบบี ที่มีจำหน่ายในประเทศไทยขณะนี้ เป็น Plasma Derived Vaccines ได้แก่ วัคซีนของบริษัท Merck Sharp and Dorne (H-B-VAX), วัคซีนของ Pasteur Institute (Hevac B Vaccine) และวัคซีนของสภากาชาดไทยที่ผลิตจาก Central Laboratory of the Netherlands Red Cross Blood Transfusion Service (CLB Vaccine) วัคซีนทั้งสามชนิดมีผลการตอบสนอง (Immunogenicity), ประสิทธิภาพ (Efficacy) และผลข้างเคียงพอ ๆ กัน แต่วัคซีนของสภากาชาดไทยมีราคาถูกที่สุด วัคซีนที่ผลิตโดยวิธีการอื่นที่คาดว่าจะดีกว่า กำลังอยู่ในระยะพัฒนาต้องใช้เวลาและทุนมาก ไม่สมควรที่จะรอ

4. กลวิธีในการป้องกันและควบคุมโรคไวรัสตับอักเสบบี ประกอบด้วย

4.1 Prevention of perinatal Transmission การป้องกันในเด็กแรกเกิด ประกอบด้วยทางเลือก 3 ทาง ได้แก่

4.1.1 ป้องกันเด็กแรกเกิดที่แม่มี $HB_{S}Ag^{+}$ และ $HB_{e}Ag^{+}$ ให้ HBIG และวัคซีน 3 ครั้ง

4.1.2 ป้องกันเด็กแรกเกิดที่แม่มี $HB_{S}Ag^{+}$ ให้วัคซีน 3 ครั้ง

4.1.3 ป้องกันเด็กแรกเกิดทุกคน โดยให้วัคซีน 3 ครั้ง

การพิจารณาเลือกทางใดขึ้นอยู่กับทรัพยากร ความเป็นไปได้ ความพร้อมของการมีเครื่องทดสอบและราคาวัคซีน ที่ประชุมเห็นว่าวิธีการที่สามมีความเป็นไปได้สูงสุด

4.2 Prevention of Percutaneous Transmission การป้องกันการติดต่อที่ผ่านทางผิวหนัง โดยเข็มทิ่มแทงและบาดแผลต่าง ๆ ควรมีคู่มือคำแนะนำเป็นแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการให้วัคซีนและ HBIG

4.3 Health Education and Precaution จัดทำคู่มือแนะนำสำหรับประชาชนทั่วไปและบุคลากรทางการแพทย์ การกำจัดวัสดุมีเชื้อ และการให้สุขศึกษาวิธีต่าง ๆ

4.4 Management of Blood Donors มีการตรวจเลือกผู้บริจาคเลือด

ทุกสาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ที่เป็พาทะของโรคไวรัสตับอักเสบบี ให้ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย เป็นแกนกลางในการรวบรวมรายชื่อเพื่อเป็นประโยชน์ในการป้องกันโรคนี้ต่อไป

การดำเนินการป้องกันและควบคุมไวรัสตับอักเสบบี อาจดำเนินการได้ในระดับชาติ (National) ระดับสถาบัน (Institutional) และระดับบุคคล (Individual) การเลือกวิธีการป้องกันและควบคุมในแต่ละระดับอาจแตกต่างกันได้บ้าง

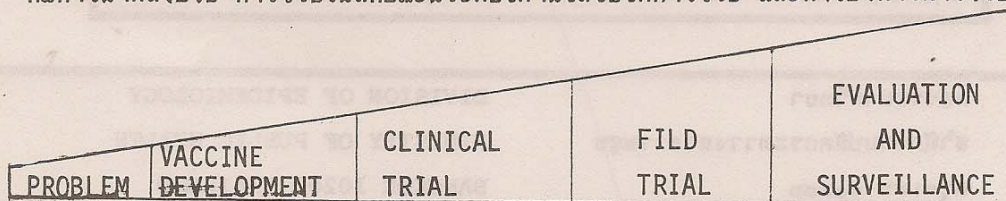
5. แนวทางการวิจัย ที่ประชุมมีความเห็นว่าสภาพของการวิจัยไวรัสตับอักเสบบี ในปัจจุบันมีมากพอสมควร โดยเฉพาะในเรื่องความชุกของไวรัสตับอักเสบบี และการติดต่อจากแม่ไปสู่ลูก (Vertical Transmission) มีข้อมูลจำนวนมาก ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาไวรัสตับอักเสบบี ก็ได้ศึกษากันมามาก การทดลองวัคซีนส่วนใหญ่เป็นการทดลองในคลินิกหรือในโรงพยาบาล จำนวนตัวอย่างค่อนข้างน้อย และยังติดตามไม่ได้นาน แผนทางการวิจัยควรเป็น เรื่องที่ไม่มีการเข้าซ้อน ร่วมมือในการวิจัยระหว่างหน่วยงาน และมีผลกระทบต่อชุมชน การวิจัยที่จำเป็นและต้องการคำตอบ ได้แก่

5.1 การวิจัยเพื่อลดขนาด และลดราคาของวัคซีน

5.2 การวิจัยเกี่ยวกับธรรมชาติของโรคไวรัสตับอักเสบบี

5.3 การวิจัยเกี่ยวกับ Screening Tests และ Diagnostic Tests สำหรับไวรัสตับอักเสบบี

5.4 การวิจัยเกี่ยวกับการทดลองวัคซีนในสนาม โดยใช้ชุมชนขนาดเล็ก ในเขตเทศบาล และในชนบท จัดทำเป็นโครงการนำร่อง และประเมินผลต่าง ๆ เมื่อวิจัยเสร็จก็มีการนำผลไปใช้ การวิจัยในลักษณะนี้จะต้องคำนึงถึงองค์การวิจัย และการบริหารการวิจัยด้วย

PAST AND PRESENT

RESEARCH

FUTURE

RESEARCH

6. การประสานและความต่อเนื่อง ที่ประชุมได้มีการเสนอให้มีการประชุม ทำนองเดียวกันนี้ อย่างน้อยปีละครั้ง ทำให้งานวิจัยไม่ซ้ำซ้อนและมีการติดต่อประสานงาน กันมากขึ้น